

Antibiotikasmart vårdcentral kriterierna

2025-05-06

Maria Hess-Wargbaner

Specialist i allmän medicin

Ordförande Strama Västra Götaland

Antibiotikasmart Sverige

- Startade 2019 inom Vinnovas program *Visionsdriven hälsa*
- Folkhälsomyndigheten
- RISE (Research Institutes of Sweden)
- NAG (Nationell Arbetsgrupp) Strama
- ReAct
- Partners: Tre kommuner (Lund, Nässjö och Tanum)
Fyra regioner: Stockholm, Gävleborg, Jönköping, VGR

Vision: Ett samhälle där alla bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter rädda liv.

Bli en antibiotikasmart kommunledning

Kommunerna har en central roll i Sveriges genomförande av Agenda 2030. Flera av de globala målen har en koppling till antibiotikaresistens.

Bli en Friskare förskola

Infektioner är vanligt bland barn i förskoleåldern och sprids lätt i förskolan eftersom många vistas tillsammans på en begränsad yta.

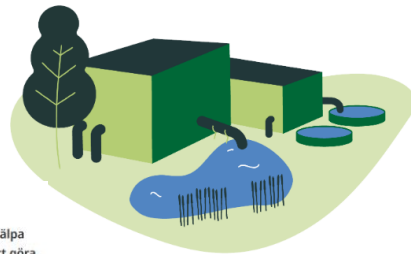
Bli en antibiotikasmart äldre- och funktionshinderomsorg

För att skydda de äldre är det av stor betydelse att det finns ett fungerande smittförebyggande arbete inom alla verksamheter vilket också inkluderar e med att minska behovet av antibiotikabehandling

Bli en antibiotikasmart vatten- och avloppsverksamhet

Den kommunala vatten- och avloppssektorn (VA) producerar och levererar dricksvatten och tar hand om och renar avloppsvatten på ett miljömässigt riktigt sätt.

Bli en antibiotikasmart invånare

För dig som invånare och privatperson finns det mycket du kan lära dig för att hjälpa till att bromsa resistensutvecklingen. Vi kan alla vara med och påverka genom att göra rätt och genom att sprida kunskap.

Bli en antibiotikasmart skola

Skolor har en nyckelroll i ett antibiotikasmart samhälle. Genom att bli en antibiotikasmart skola kan ni bidra till att öka kunskapen om antibiotikaresistens och inspirera både elever och personal att bli aktiva, informerade medborgare. Tillsammans kan vi skapa en framtid där antibiotika fungerar när vi verkligen behöver dem.

Bli en antibiotikasmart regionledning

Regionerna har en central roll i Sverige för att nå visionen om ett Antibiotikasmart Sverige och med hjälp av kriterierna kan regionledningar skapa förutsättningar för verksamheter samt stimulera till ett fortsatt strukturerat arbete inom antibiotika-och vårdhygienområdet.

Bli ett antibiotikasmart sjukhus

Genom att arbeta med Antibiotikasmart Sveriges kriterier för antibiotikasmarta sjukhus kan ni bidra till ansvarsfull antibiotikaanvändning, färre infektioner, minskad smittspridning och därmed minskat behov av antibiotika.

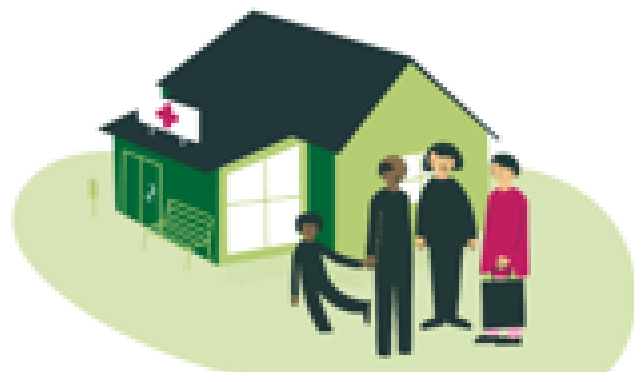

Bli en antibiotikasmart vårdcentral

Genom att arbeta med Antibiotikasmart Sveriges kriterier för antibiotikasmarta vårdcentraler kan ni bidra till ansvarsfull antibiotikaanvändning, färre infektioner, minskad smittspridning och därmed minskat behov av antibiotika.

Antibiotikasmart vårdcentral kriterier

1. I verksamheten finns ett team bestående av en läkare, sjuksköterska och undersköterska som har ett särskilt ansvar för antibiotika, vårdhygien och smittskydd. +

2. Verksamheten strävar efter en hög följsamhet till gällande behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård. +

3. Verksamheten följer, jämför och reflekterar över sin totala antibiotikaförskrivning under året. +

4. Verksamheten genomför under året återkommande mätningar av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler samt reflekterar och arbetar med resultatet. +

5. Verksamheten genomför en årlig vårdhygienisk egenkontroll och upprättar en handlingsplan med åtgärder som löpande följs upp och åtgärdas. +

6. Vårdpersonalen deltar årligen i utbildningar om behandling av vanliga infektioner i öppenvården. +

7. Medarbetarna deltar årligen i utbildningar om basala hygienrutiner och klädregler och har diskussioner med utgångspunkt i de egna mätningarna. +

8. Medarbetarna kommunicerar med patienter om antibiotika och infektioner samt stödjer beteendeförändring genom dialog i det patientcentrerade arbetssättet. +

1. I verksamheten finns ett team bestående av en läkare, sjuksköterska och undersköterska som har ett särskilt ansvar för antibiotika, vårdhygien och smittskydd

- Teamet mäter/inhämtar, analyserar och följer upp data från uppföljningsverktyg kring antibiotikaföreskrivning, basala hygienrutiner och klädregler samt vårdhygienisk egenkontroll.
- Teamet har regelbundna möten och informerar medarbetarna om nyheter och aktuella fortbildningar.
- Teamet utbildar sina kollegor i aktuella ämnen.

2. Verksamheten strävar efter en hög följsamhet till gällande behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård genom att:

a) hämta ut data för relevanta infektionsindikatorer från Primärvårdskvalitet eller liknande system för diagnoskopplade data

b) upprätta en handlingsplan

c) arbeta utefter denna genom att involvera personalgruppen

3. Verksamheten följer, jämför och reflekterar över sin totala antibiotikaförskrivning under året

a) Hämta jämförande data på totalförskrivningen. Regionens Stramagrupp kan hjälpa till.

b) Sätt er data i perspektiv mot närliggande vårdcentraler i området och regionen i stort.

c) Reflektera över resultaten, till exempel kan det vara skillnader i den listade befolkningen, bemanning och tillgänglighet och/eller en över/underförskrivning?

4. Verksamheten genomför under året återkommande mätningar av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler samt reflekterar och arbetar med resultatet

5. Verksamheten genomför en årlig vårdhygienisk egenkontroll och upprättar en handlingsplan med åtgärder som löpande följs upp och åtgärdas

7. Medarbetarna deltar årligen i utbildningar om basala hygienrutiner och klädregler och har diskussioner med utgångspunkt i de egna mätningarna.

6. Vårdpersonalen deltar årligen i utbildningar om behandling av vanliga infektioner i öppenvården.
Exempelvis:

- Stramabesök, att representant från Strama kommer ut till verksamheten
- Kunnig kollega föreläser för övrig personal
- [Antibiotikasmart \(antibiotikasmart.se\)](http://antibiotikasmart.se)
- [VRI-smart \(vrismart.se\)](http://vrismart.se)
- [Sårsmart \(sarsmart.se\)](http://sarsmart.se)
- [Stramas nationella utbildningsfilmer \(strama.se\)](http://strama.se)
- [Strama quiz - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](http://vgregion.se)
- [Patientfall - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](http://vgregion.se)

8. Medarbetarna kommunicerar med patienter om antibiotika och infektioner samt stödjer beteendeförändring genom dialog + i det patientcentrerade arbetssättet

- För att göra patienten mer delaktig och medveten om antibiotikans för- och nackdelar kan ni använda ett patientcentrerat arbetssätt. Detta inkluderar att sprida kunskap om antibiotikabehandling, antibiotikas effekter på kroppens normalflora, dess miljöpåverkan, utveckling av antibiotikaresistens och riskerna med att köpa antibiotika utomlands eller av ej auktoriserat apotek på internet.
- Utbildning/information för patienter om infektioner och antibiotika finns på:
  - [Infektioner \(1177.se\)](http://1177.se)
  - [Patientinformation om vanliga infektioner i öppenvård \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)
  - [Antibiotika eller inte \(antibiotikaellerinte.se\)](http://antibiotikaellerinte.se)
  - [Ditt inre apotek \(dittinreapotek.se\)](http://dittinreapotek.se)
- Föräldrautbildning på BVC, uppmärksamma handhygienens dag, nyttan med vaccinationer är andra exempel.

Vill ni bli diplomerad antibiotikasmart VC?

- Fyll i kontaktformulär på Antibiotikasmart Sveriges webbsida
- Möte för mer information och anmälan
- Ni ingår sen i ett nätverk som arbetar med kriterierna (+logga)
- Ni får stöd och hjälp under arbetet med kriterierna genom:
  - Tillgång till inspirations- och stödmaterial
  - Avstämningar med utsedd person på Antibiotikasmart Sverige
  - Erfarenhetsutbyte och inspiration via nätverket
- Ansök om diplomering när kriterierna är uppfyllda

Diplom
2026